

# ПРОГРАМА ЗА РАЗВИТИЕ И УПРАВЛЕНИЕ НА ИНСТИТУТ ПО ПЛАНИНСКО ЖИВОТНОВЪДСТВО И ЗЕМЕДЕЛИЕ - ТРОЯН ЗА СРОК ОТ ПРЕДСТОЯЩИТЕ 4 (ЧЕТИРИ) ГОДИНИ

## 1. Научни приоритети на Академията

Селскостопанска академия е организация за научни изследвания, за приложна, обслужваща и спомагателна дейност в областта на земеделието, животновъдството и хранителната промишленост.

Селскостопанска академия е юридическо лице със седалище гр. София. С новите поправки в закона, тя е първостепенен разпоредител на средства с автономен бюджет.

Основни дейности и приоритети са:

- организира и извършва научни и научно-приложни изследвания и свързаните с това дейности;
- осъществява научното обслужване на земеделието и хранителната промишленост;
- извършва подготовка на докторанти и повишаване квалификацията на лица, заети в областта на земеделието и хранителната промишленост;
- провежда процедури по Закона за научните степени и научните звания (ЗНСЗ);
- представя пред министъра на земеделието и храните за утвърждаване стратегии за реализиране на аграрната политика в национален и регионален мащаб;
- разработва съгласувано с Министерството на земеделието и храните и с Министерството на образованието, младежта и науката стратегии за развитие на науките в аграрния сектор;
- осъществява сътрудничество с научноизследователски учебни и други организации в страната и в чужбина, членува и участва в дейността на международни организации;
- извършва информационна и издателска дейност, като популяризира резултатите от научните изследвания, както и специализирана консултантска и проектантска дейност;
- събира, обработва, съхранява и предоставя за ползване резултатите от научните изследвания в областта на земеделието и хранителната промишленост;
- извършва и други дейности, свързани с провежданите от нея научни изследвания и с прилагането на научните резултати.

Селскостопанска академия може да сключва договори с държавни предприятия, висши училища в страната и в Европейския съюз за съвместна, целево финансирана, образователна, квалификационна и научна дейност и чрез финансиране от бюджета на Селскостопанската академия;

## **1.1. Структурата на управление и нормативната база на Академията:**

### **Председателят на ССА:**

Председателят на Селскостопанската академия е хабилитирано лице, което се назначава и освобождава от министър-председателя по предложение на министъра на земеделието, храните и горите;

➤ предлага на управителния съвет за одобряване и назначава одобрените от управителния съвет заместник-председател и главен научен секретар на изпълнителното бюро на ССА;

➤ ръководи и контролира изпълнението на решенията на управителния съвет на ССА;

➤ назначава директорите на институтите и на Националния земеделски музей;

➤ назначава директорите на държавните предприятия, като с тях сключва договор за управление;

➤ сключва споразумения с ръководителите на синдикалните организации в системата на ССА;

➤ утвърждава щатното разписание на централно управление на ССА;

➤ изпълнява и други функции в системата на ССА.

**Управителният съвет** се състои от председател и 8 членове. Председателят на Селскостопанската академия е и председател на управителния съвет. Членове на управителния съвет могат да бъдат хабилитирани лица от Селскостопанската академия.

Членовете на управителния съвет се назначават от министъра на земеделието, храните и горите по предложение на председателя на Селскостопанската академия.

Председателят на управителния съвет е хабилитирано лице. Той е и председател на Селскостопанска академия, ръководи нейната дейност и я представлява.

Мандатът на председателя и членовете на управителния съвет е 4 години.

Председателят и членовете на управителния съвет продължават да изпълняват своите функции и след изтичането на мандата им до назначаването на ново ръководство.

Управителния съвет разработва и приема стратегическите приоритети, програми за научните изследвания, научното обслужване, квалификацията на кадрите, концепции и предложения за научни контакти и сътрудничество с научни организации и висши училища от страната и чужбина.

Одобрява бюджетната издръжка и разпределението на щатните бройки на структурите.

Приема годишния отчет за финансовата дейност на ССА и го представя на министъра на земеделието и храните.

Приема годишните отчети за научната, обслужващата и спомагателната дейност на ССА и представя обобщен отчет на министъра на земеделието и храните и на министъра на образованието, младежта и науката.

Дава разрешения на научните институти за обявяване на конкурси за научни сътрудници и докторанти.

Взема решения и по други въпроси от своята компетентност;

**Изпълнително бюро**-изпълнителен орган на управителния съвет на ССА, което се състои от председател, заместник председател и главен научен секретар:

➤ осъществява необходимата оперативна дейност за изпълнение на решенията на управителния съвет;

➤ координира и контролира дейността на всички звена в системата на ССА;

➤ избира експертни съвети;

➤ разрешава конкурси за хабилизация;

➤ предлага на управителния съвет за одобряване разпределението на щатните бройки на научните институти;

➤ изпълнява и други задачи, произтичащи от прилагането на нормативни актове.

**Заместник-председателят:**

➤ организира изпълнението на решенията на управителния съвет и на председателя на ССА;

➤ организира оперативната работа на централното управление на ССА;

➤ изпълнява решенията на управителния съвет и на председателя по бюджета на ССА по правила и начини, определени в нормативните актове;

➤ изпълнява и други функции, възлагани му от председателя на ССА или произтичащи от прилагането на нормативни актове.

**Главният научен секретар:**

➤ организира научноизследователската дейност;

➤ отговаря за развитието на научния кадрови потенциал;

➤ контролира провеждането на конкурси за научни сътрудници и докторанти;

➤ осъществява и други функции, възлагани му от председателя на ССА.

**Структурните звена на ССА са:**

Централно управление;

Научните институти;

Държавно предприятие „Научно-производствен център”, което ще обедини 15 държавни предприятия. Опитна станция по бубарство и земеделие-Враца, Опитна станция по земеделие-Средец, Опитна станция по земеделие-Търговище, Опитна станция по животновъдство и земеделие-Смолян се преобразуват в научни центрове;

Националният земеделски музей, който е юридическо лице на бюджетна издръжка;

## **2. Научната, научно-приложната и експерименталната дейности на Института**

ИПЖЗ е с важно стратегическо значение за решаването на проблемите на планинското животновъдство и земеделие. Разработването на задачи, свързани с технологиите по направление на дейностите в животновъдството и растениевъдството са с неоспорим принос в науката и практиката.

### **Дейности:**

- поддържане и обогатяване на растителния и животинския генофонд;
- репродуктивен потенциал на породите от въдствата, определяне състава на млякото, сиренето, месото и др.;
- проучване на нови интродуцирани видове и сортове от овощните култури и определяне на тези, които са подходящи за отглеждане в Троянския регион;
- отбор на фуражни тревни култури подходящи за предпланинските и планинските региони;
- разработване на системи за микроразмножаване на дребноплодни овощни видове при *in vitro* условия;
- разработване на технологии за отглеждане на овощни култури и фуражни тревни видове;
- определяне на енергийния потенциал на различни фуражни тревни култури.

### **2.1 Административна организация на ИПЖЗ**

#### **Ръководство**

1. Директор;
2. Зам. Директор-научна дейност;
3. Зав. Отдел-Ръководител на филиал Дряново;
4. Ръководител финансово счетоводен отдел и Главен счетоводител;

#### **5. Научен секретар;**

#### **Обща администрация:**

1. Отдел Финансово-счетоводен;
2. Отдел Административно и информационно обслужване;

#### **Специализирана администрация:**

1. Отдел “Планинско животновъдство и биотехнологии в животновъдството”
2. Отдел „Планинско овощарство и опазване на планинските екосистеми в земеделието”
3. Отдел “Планински тревни асоциации и поддържане на биологичното им разнообразие”

Щатното разписание на ИПЖЗ включва 114 бр. работници и служители, от които 109 са заетите. Академичният състав е 24 човека, от които асистенти – 7, гл. ас. – 3, доценти – 10 и професори – 4. Общата администрация е 23 човека, техническият персонал е 19 човека. Експерименталната база включва 38 човека.

**Ръководните органи за дейностите по направления на института са следните:**

**Общо събрание на учените** – колективен ръководен орган. В състава му влизат всички научни сътрудници на ИПЖЗ, които са на основна работа в института. Общото събрание избира свой председател за срок от 4 години/и не повече от два последователни мандата/чрез тайно гласуване с обикновено мнозинство. Директорът, зам. Директорът и научния секретар на института не могат да бъдат избирани за председатели на Общото събрание на учените. Общото събрание на учените може да взема решения, ако присъстват най-малко 2/3 от членовете на списъчния му състав. Списъчният състав на ОС на учените може да се редуцира с не повече от 1/10. Решенията на Общото събрание на учените се вземат с явно гласуване и с мнозинство повече от половината от присъстващите на заседанието.

Общото събрание на учените на ИПЖЗ избира, променя допълва състава на Научния съвет на института чрез тайно гласуване и с обикновено мнозинство от присъстващите членове.

Общото събрание на учените приема критериите за атестиране на научните работници и специалистите предложени от Атестационната комисия на института. Съставът на Атестационната комисия се утвърждава от НС на ИПЖЗ.

Общото събрание на учените, изменя и допълва Правилника за устройството и дейността на ИПЖЗ, който се приема от Научния съвет на ИПЖЗ и се утвърждава от председателя на ССА.

Общото събрание е в правото си да взема решения и прави предложение пред Ръководството на ИПЖЗ за подобряване научноизследователската дейност, както и да взема отношение по изразходването на бюджетни средства.

**Научен съвет** – колективен ръководен орган за научно ръководство на ИПЖЗ. Членовете на научния съвет се избират от Общото събрание на

учените на института за срок от 4 години. Директорът на ИПЖЗ е по право член на научния съвет на института.

Съставът на НС се състои само от хабилитирани научни работници.

При решаването на особено важни въпроси от научноизследователската и организационната дейност на ИПЖЗ, НС може да бъде свикан в разширен състав, в който влизат ръководителите на проекти и специалисти от други научноизследователски звена в страната.

Заседанията на НС са редовни, ако присъстват повече от половината от членовете на редуцирания му състав. Списъчният състав на НС може да се редуцира с не повече от 1/10. Решенията си НС на ИПЖЗ взема с обикновено мнозинство с явно гласуване, освен в случаите, когато е предвидено друго.

Научният съвет избира свой председател и секретар за срока на мандата си чрез тайно гласуване и при мнозинство повече от половината от списъчния си състав.

Председателят на НС на ИПЖЗ представлява НС, предлага проект за дневен ред, ръководи заседанието, удостоверява с подписа си и контролира изпълнението на взетите решения.

Научният секретар на НС на ИПЖЗ организира и протоколира заседанията, замества председателя в негово отсъствие или по негово нареждане, съхранява документацията, подготвя дневния ред, придвижва взетите решения до висшестоящи инстанции. Негово задължение са всички въпроси, касаещи научноизследователската дейност, растежа на кадрите, както и докторантите в ИПЖЗ, в съответствие със ЗНСНЗ и Правилника за неговото приложение.

Научният съвет определя научната и кадрова политика на института, в съответствие с приоритетите на ССА и със ЗНСНЗ.

Приема годишните научноизследователски, научно-производствени планове и отчети, както и бюджета на института. Взема решение за публикуването и разпространението им.

Взема решения за създаване или закриване на структурни звена в ИПЖЗ.

Избира по предложение на Директора Атестационна комисия. Приема методика за атестиране на научните сътрудници, съгласувано с критериите за анализ и оценка, приети в системата на ССА и в съответствие със ЗНСНЗ. Утвърждава решенията на Атестационната комисия.

Взема решения за обявяване на конкурси за докторантури по акредитирани специалности за нуждите на ИПЖЗ, за записване и отписване от докторантура, както и по всички други въпроси, засягащи подготовката на докторантите и апробирането на дисертационния им труд.

Разкрива процедури за защита на дисертации по образователната научна степен „доктор” и „доктор на науките” по специалностите, съгласувани с Ръководството на ССА и утвърдени от ВАК.

**Дирекционен съвет** – при изпълнението на своите правомощия директорът на ИПЖЗ се подпомага от Дирекционен съвет, назначаван ежегодно с негова заповед. Дирекционният съвет е съвещателен орган. В състава му са включени: Заместник директорите, Научният секретар, Ръководителите на отдели, Главният счетоводител, отговорниците на производствените бази. Решенията си Дирекционният съвет на ИПЖЗ взема с явно гласуване и с обикновено мнозинство.

### **3. Научните приоритети в областта на основната дейност на института у нас, в европейски и световен мащаб**

Работи се по проблемите на планинското животновъдство и земеделие, касаещи породи, сортове, технологии. Търсене на иновативни решения, осъвременяване на елементи в технологиите, които да не изостават от съвременните тенденции приложими в световен мащаб. В редица страни, като Сърбия, Македония, Румъния, Чехия, Словакия, Полша, Русия, Латвия, Италия, Франция, Германия, Англия, Испания, САЩ, Чили, Китай, Япония и др. работят по тематики близки до нашите: видове, сортове, породи технологии, селекция и др. През 2001 г. по проект ФАМАД, от Германия бяха интродуцирани голям брой овощни култури, с които обогатихме значително видовия и сортов състав в института. През 2014 г. от Франция беше внесена семенна течност от породата овце Романовска, с която извършихме осеменяване на нашето стадо. Тези дейности показват, че имаме общи интереси с горе споменатите страни. Сключени са договори между ИПЖЗ и сродни институти от Сърбия, Македония, Чехия, Китай за съвместна дейност по научните направления.

### **4. Система за наблюдение и оценка на научноизследователската дейност, осъществявана от научните организации в Република България**

Иготвен е правилник в който се уреждат организацията и функционирането на системата за наблюдение и оценка на научноизследователската дейност, осъществявана от висшите училища и научните организации, както и на дейността на Фонд „Научни изследвания”, наричани за краткост съответно „организациите” и „Фонда”. Системата служи за осигоряване на условия за:

подобряване качеството на научните изследвания посредством въвеждане на международни стандарти за качество, приложими за научноизследователската дейност; подобряване на управлението на научноизследователската дейност; отчетност на резултатите от научноизследователската дейност и на дейността на Фонда пред научната

общност, съответните държавни органи и други институции, които я финансират, както и пред обществото.

**Чл. 3** Основна цел на системата е подкрепа за формиране на ефективна и ефикасна национална политика в областта на научните изследвания, насочена към постигането на високи конкурентни научноизследователски резултати и развитието на българските научни организации като равностойни партньори на водещи научни организации в Европейския съюз (ЕС) и в световен мащаб.

**Чл. 4** Специфични цели на системата са:

1. оценяване на научноизследователската дейност на организациите, анализиране на тяхното позициониране в европейското и световното научноизследователско пространство;

2. идентифициране и подкрепа на научноизследователската дейност с доказана национална значимост и/или международно признание;

3. стимулиране на организациите за достигане на високи, международно признати, резултати на научноизследователската дейност на основата на система от обективни, измерими и прозрачни критерии за оценка;

4. анализ на ефективността на инвестициите в научните изследвания за иновации и растеж на икономиката и планиране на бюджетните средства за организациите и за Фонда;

5. осигуряване на публичност на процеса на реализиране на националната политика в областта на научните изследвания и прозрачност на финансирането им.

**Чл. 5.** (1) Системата включва ежегодно наблюдение оценка и анализ на научноизследователската дейност, осъществявана от организациите, както и на дейността на Фонда.

(2) Наблюдението по ал. 1 представлява събиране на обективни данни и установяване динамиката в научното развитие на организациите и ефективността на дейността на Фонда.

(3) Оценката по ал. 1 се формира по реда на раздел II за Научноизследователската дейност, осъществявана от организациите, и съответно по реда на раздел III – за дейността на Фонда.

(4) Въз основа на наблюдението и оценката се извършва анализ на научноизследователската дейност на организациите, както и на дейността на Фонда.

**Чл. 6.** (1) Основни източници и инструменти на системата са:

1. световните научни бази данни – SCOPUS, WEB of SCIENCE, Harzing's Publish or Perish (Google Scholar);

2. статистическите бази данни, поддържани от Националния статистически институт (НСИ) и от Евростат;

3. регистърът за научната дейност в Република България;

4. базите данни, поддържани от Националния център за информация



и документация, от Патентното ведомство на Република България, както и международните бази данни за патенти;

5. отчетите за дейността на Фонда.

(2) Допълнителни източници на системата могат да бъдат независими оценки и доклади на институциите на ЕС и на Министерството на образованието и науката.

**Чл. 7.** (1) Наблюдението, оценката и анализът на научноизследователската дейност, осъществявана от организациите, се извършват от комисия в състав от председател и 12 независими експерти.

**Чл. 8.** (1) Независимите експерти по чл. 7 трябва да отговарят на следните изисквания:

1. да имат опит във формиране, оценка и анализ на научни политики и/или в оценка на организации;

2. да бъдат хабилитирани учени с Индекс на Хирш (h), различен от нула;

3. да имат публикации през последните 5 години в реферирани и индексирани научни списания, отразени в базите данни по чл. 6, ал. 1, т.1;

4. да имат опит в изпълнение и/или управление на национални и/или международни научни проекти през последните 5 години.

(2) За членове на комисията по чл. 7, ал. 1 не могат да бъдат избирани лица, заемащи или заемали по време на отчетния период следните ръководни длъжности:

1. ректорите и деканите на факултети във висшите училища и техните заместници;

2. председателят, заместник-председателите, членовете на Управителния съвет, главният научен секретар на Българската академия на науките и научните секретари по направления;

3. председателят, заместник-председателите, членовете на Управителния съвет и главният научен секретар на Селскостопанската академия;

4. директорите на научни институти на Българската академия на науките и на Селскостопанската академия.

(4) Членовете на комисииите са длъжни да изпълняват задълженията си безпристрастно и обективно и при спазване на принципа на конфиденциалност, за което подписват декларация.

**Чл. 9.** (1) Министърът на образованието и науката определя със заповед поименния състав на комисииите по чл. 7.

(2) Съставът на комисията по чл. 7, ал. 1 се състои от председател, който е без право на глас, и 12 експерти, по двама представители от всяка научна област съгласно приложение № 1.

(4) Председателите на комисииите по чл. 7 са представители на

Министерството на образованието и науката и се определят от министъра на образованието и науката

(5) Комисиите по чл. 7 приемат правила за работата си, които се утвърждават от министъра на образованието и науката.

(6) Комисиите приемат решения с мнозинство най-малко от две трети от списъчния си състав.

(7) За работата си в комисиите членовете им получават възнаграждение в размер, определен със заповед на министъра на образованието и науката, с изключение на представителите на Министерството на образованието и науката.

**Чл. 10.** (1) Членовете на комисиите се определят за срок 4 години с право на не повече от два последователни мандата. След изтичането на мандата им председателят и членовете на съответната комисия изпълняват дейността си до избора на нов състав.

(2) Мандатът на председателя и членовете на комисиите по чл. 7 се прекратява предсрочно:

1. по искане на лицето;
2. при фактическа невъзможност за участие в работата на комисията, продължила повече от два месеца;
3. при възникване на някои от обстоятелствата по чл. 8, ал. 2, 3 или 4;
4. по инициатива на министъра на образованието и науката с мотивирана заповед.

(3) Попълването на състава на комисията се извършва при условията на чл. 9 до края на съответния мандат.

**Чл. 11.** Административното и техническото обслужване на дейността на комисиите по чл. 7 се осигуряват от Министерството на образованието и науката.

## **Раздел II**

### **Наблюдение и оценка на научноизследователската дейност, осъществявана от организациите**

**Чл. 12.** Системата по чл. 1 осигурява възможност за ежегодна оценка на научноизследователската дейност на организациите въз основа на обективни и измерими международно признати показатели по три основни критерия:

1. научни резултати;
2. научен капацитет;
3. национална и международна разпознаваемост.

**Чл. 13.** (1) Ежегодно до края на март организациите предоставят в Министерството на образованието и науката информация на електронен носител за предходната календарна година за научноизследователската си дейност, както следва:

1. списък на изследователския състав на основен трудов договор заедно с имената, под които публикуват, научните им степени и академични длъжности;

2. средната работна заплата на изследователския състав в съответната организация за съответния отчетен период;

3. списък на националните и международните проекти, по които през съответния отчетен период са получени парични средства от конкурсно-проектно финансиране и размера на получените средства;

4. списък на договорите с български или чуждестранни предприятия и/или организации, по които през отчетния период са получени парични средства, и размера на получените средства;

5. списък на успешно защитилите дисертационен труд докторанти през отчетния период;

6. списък на членството в международни редакционни колегии на списания, регистрирани в международните бази данни по чл. 6, ал. 1, т. 1;

7. списък на членствата на организациите и на членовете на изследователския състав в международни научни мрежи и/или научни дружества;

8. списък на учебници, учебни помагала, научнопопулярни публикации с очаквана значимост за обществото, излезли от печат през съответния отчетен период.

**Чл. 14.** Комисията по чл. 7, ал. 1 извършва наблюдение на научноизследователската дейност, осъществявана от организациите, като проследява промените в стойностите на показателите в приложение № 2 от предходния отчетен период, с които се сравняват стойностите по показателите от оценявания отчетен период.

**Чл. 15.** (1) Въз основа на информацията по чл. 13 и източниците по чл. 6 комисията извършва оценяване на научноизследователската дейност по критериите, показателите и съответните методи за оценка, посочени в приложение № 2.

(2) Комисията формира оценка на научноизследователската дейност на организацията по всеки от трите критерия съгласно приложение № 2.

**Чл. 16.** На базата на наблюдението и оценката комисията изготвя анализ на научноизследователската дейност, осъществявана от организациите, и ефективността от финансирането им.

**Чл. 17.** (1) Комисията по чл. 7, ал. 1 представя на министъра на образованието и науката доклад, съдържащ резултатите от оценяването на научноизследователската дейност на организациите, както и анализ, заключение и препоръки.

(2) Докладът по ал. 1 се публикува на интернет страницата на Министерството на образованието и науката.

**5. Система за обучение на докторанти в страната и академията**  
Всяка година Министерски съвет на основание на чл. 9, ал. 3, т. 6 от Закона за висшето образование и чл. 10, ал. 2 от Закона за българите, живеещи извън Република България утвърждава броя на приеманите за обучение

студенти и докторанти във висшите училища и научни организации на Република България.

Системата за обучението на докторанти от висшите училища и научни организации от страната, включва прилагането на Закона за развитието на академичния състав в Република България и неговия правилник.

Няколко етапа от обучението на докторанти.

За докторанти могат да кандидатстват лица с придобита образователно-квалификационна степен "магистър". Обучението за придобиване на образователната и научна степен " доктор " се осъществява в редовна , в задочна , в самостоятелна или в дистанционна форма на обучение. Обучението в докторантура се извършва по акредитирани от НАОА докторски програми по научни специалности.

Обучението в докторантура се извършва в първично звено на висше училище или научна организация, където има поне едно хабилитирано лице от съответната научна област.

Приемът в редовна или задочна докторантура се извършва с конкурс, който се провежда не по-рано от един месец след изтичането на срока за получаване на документи по чл.3, ал. 2 ЗРАСРБ.

Конкурсът се обявява в „Държавен вестник” и на интернет страниците на висшето училище или научна организация.

За структурата на ССА се прилага утвърден правилник за ЗРАСРБ, според който:

Образователната и научна степен „доктор в ССА се придобива от лица с образователно-квалификационна степен „магистър” само по докторски програми, по които нейните Постоянни структурни звена (ПСЗ) имат програмна акредитация от Националната агенция за оценяване и акредитация (НАОА).

За докторанти в Постоянните структурни звена на Селскостопанска академия могат да кандидатстват лица с придобита образователно-квалификационна степен „магистър” от същата или сродна научна област на конкурса.

Обучението в ПСЗ за придобиване на образователната и научна степен „доктор” се осъществява в редовна, задочна, дистанционна или самостоятелна форма на обучение.

1. редовна форма срок на обучение 3 години.
2. задочна форма -срок на обучение 4 години.
3. дистанционна форма –срок на обучение 4 години.
4. самостоятелна подготовка –срок на обучение 3 години.

ПСЗ, по решение на своите научни съвети, правят обосновани заявки за броя на докторантите по докторски програми в отдел „Наука и образование” в срок до 31 януари на текущата година.

Управителният съвет на Селскостопанска академия разглежда и одобрява местата за прием и обучение на докторанти за всяка учебна година.(3) ССА представя заявката за докторанти в Дирекция „Висше образование” към Министерство на образованието, младежта и науката.

Председателят на ССА издава заповед за обявяване на конкурс за прием на докторанти, на основание решението на Министерски съвет за утвърждаване броя на приеманите за обучение докторанти (редовно и задочно обучение), във висшите училища и научните организации в Р. България.

Заповедта съдържа:брой на обявените докторантури по институти (редовно и задочно обучение), докторски програми, срок за подаване на документи, време за провеждане на изпитите и размер на годишните такси.

Конкурсът за прием на докторанти се обявява в „Държавен вестник” и на интернет страницата на ССА и на ПСЗ със срок два месеца.

Приемът, обучението, защитата на дисертационните трудове на докторанти в страната и академията е сходен по своите дейности, спазвайки закона за развитие на академичния състав в Република България и правилниците.

## **6. Източниците на финансиране на научната дейност у нас, в ЕС и в световен мащаб**

Според оперативен план за изпълнение на националната стратегия за развитие на научните изследвания до 2025 г. е предвидено последователното поетапно увеличаване на средствата за научни изследвания на базата по-голяма ефективност и модернизация на научните организации.

Като оперативна цел номер едно е: „увеличение на средствата за научни изследвания и иновации до 1,5 % от БВП до 2020 г. и достигане на 0,45% публично финансиране на научните изследвания в България”.

Като етап от следващите дейности е приемане на оперативен план за достигане 2% от БВП за научни изследвания и иновации до 2025 г. и изработване на бюджетна рамка на тригодишна база за планирано увеличаване на публичните инвестиции в науката, в съответствие със заложената цел в Националната програма за реформи България 2020 (1,5% за НИРД от БВП)./ Към момента финансирането за наука от БВП е 0.24-0.25 %.

За сравнение Европейският съюз насърчава държавите членки да инвестират 3 % от своя БВП в научноизследователска и развойна дейност

до 2020 г. Като инвестициите да бъдат - 1 % публично финансиране и 2 % инвестиции на частния сектор.

Научните институти в Европа работят в тясно сътрудничество с университети, както е например INRA във Франция. Голяма част от субсидирането е от публичния сектор, други средства се получават от разработване на национални програми, проекти спуснати от съответното министерство на държавата. В този случай научната организация наема, ако е необходимо специалисти от други институти и държави за изпълнението на дадената задача. В Чехия финансирането на научните институти е на база спечелени проекти. Друг начин на финансиране е от частния сектор. Бизнесът нуждаещ се от иновация в своята дейност, за да засили своята конкурентоспособност, финансира разработката на конкретен продукт в научната организация с презумцията да използва крайния резултат в България, а и в други страни източници за високи доходи са предлагането и продаване на технологии, патенти и други иновативни продукти. Също така и получаване на средства от извършване на стопанска дейност в самите научни институти.

## **7. Организация и развитие на инситута**

**Отдел “Планинско животновъдство и биотехнологии в животновъдството”** - сектор със значителен брой животни от вѣдствата-козевѣдство (Българска бяла млечна, Тогенбурска и Англонубийска), овцевѣдство (Каракачанска, Цигай и Романовска), млечно говедовѣдство (Българско родопско говедо, Монбелиард и Симентал), месодайно говедовѣдство (Херефорд, Абердин ангус, Лимузин и Салерс). Породите кози от Тогенбурска и Англонубийска са кръстоски с Българска бяла млечна за по-добро адаптиране към нашите условия. Поддържането, съхраняването на разнообразния генофонд, включващ и аборигенни породи, прави сектора изключително интересен. От изключително значение е изграждането на тясна връзка между наука, образование и бизнес. В отдела като цяло се увеличиха дейностите на работа, включващи анализ на месо, мляко и млечни продукти, които спомагат за по-комплексно изпълнение на проектни задачи.

Основен приоритет в бъдещата работа ще продължи да бъде поддържането и съхранението на животинския генофонд от вѣдствата, където е необходимо оптимизиране броя на животните за изпълнението на конкретните цели и задачи по проекти. Предвижда се проследяване на енергийната хранителна стойност на фуражите върху репродуктивните качества на животните. Евентуално изпитване на някои нови елементи в технологиите на отглеждането им.

Ще се извърши ремонт на пътната инфраструктура до комплекс Макаравец. Ремонтни дейности по поддръжката на жилищните сгради,

краефермите, козефермата, овцефермите, складовите помещения, които имат голямо значение за развитието на този сектор.

През последните години секторът изпита проблеми, относно заболяванията на син език при овцете и нодуларен дерматит при говедата. С подходящото лечение и ваксинация, заболяванията бяха овладени, но това налага вземането на превантивни мерки за избягване в бъдеще на подобни заболявания.

**Отдел „Планинско овощарство и опазване на планинските екосистеми в земеделието”**- в предвид намаляването броя на необходимите полски работници, все по-трудоемко става поддържането на големи овощни насаждения. Ето защо ще се насочим към създаването на моделни колекционни градини (каквито вече са създадени) от редица овощни култури на по-малки площи. От една страна позволяващи извеждане на полски опити, а от друга поддържане и съхраняване на растителния генофонд. Също така и да послужат при демонстрации на сортове и технологии на производители и на други посетители от различни по естество посещения. Стъпките за създаването на новите колекции от овощните видове ще бъдат: почистване на площите, изкореняване на стари дървета, където е необходимо и прилагане на необходимите агротехнически мероприятия за засаждане на новите видове и сортове. Почвите са с тежък механичен състав, непроницаем В хоризонт и със склонност към преовлажняване.

Създаване на моделни насаждения от сливови сортове с изпитване за устойчивост или толерантност на шарка и други икономически важни болести (ранно и късно кафяво гниене, червени листни петна, ръжда и др.) и неприятели (сливови плодови оси, сливов плод червей, листни въшки и др).

Сливите и малините са основни култури с традиции в сектор овощарство, с повишено търсене на посадъчен материал и плодова продукция. Не се изключват и проучване на биологичните и стопански качества и на други култури и сортове при нашите агрометеорологични условия.

Научноизследователската програма ще продължи с издирването на стари сортове от някои овощни видове.

В научната дейност от години са залегнали дейности, относно изпитване на технологии за биологично земеделие. Ще се продължи с прилагането на нови органични торове и агротехнически елементи за биологичното земеделие.

Използването и усъвършенстването на биотехнологични подходи за ускорено размножаване на посадъчен материал, категория virus-free с цел запазване и съхранение на генетичните ресурси от дребноплодни овощни видове.

**Във филиал Дряново** се поддържа богата колекция от стари признати сливови сортове. Приоритет ще бъде съхраняването на различните сортообразци. Основна задача е намирането на млади учени, с цел допълване на филиала през следващите години. Належащ проблем е старата амортизирана техника, изключително е необходим трактор за обработка на площите. При наличие на средства и с някои дейности, относно ремонтване на материалната база, ще приведе филиала в по-удачен вид и с тенденция да се превърне в модерен овощарски сектор към ИПЖЗ. Научните задачи на колегите от филиала ни в гр. Дряново са свързани предимно с научните проекти на института.

**Отдел “Планински тревни асоциации и поддържане на биологичното им разнообразие”**- приоритет ще бъде поддържането и съхраняването на видовия и сортов състав, с който се работи в отдела. Застъпени са основно видовете - люцерна, звездан, фий, червена и бяла детелина, тимотейка, тръстиковидна власатка и някои други. Много добра перспектива би била изпитването на нови интродуцирани сортове фуражните тревни култури отглеждани в института. Анализ на тяхната адаптивност и стопански качества и излъчване на тези от тях, които са подходящи за биологично отглеждане. Проследяване на тяхната устойчивост към абиотични стресови фактори - толератни към висока почвена киселинност и с повишена устойчивост към засушаване. Подходящи за производството на екологично чисти фуражи за животните, което е важна предпоставка за получаването на здравословни храни от тях. Като основна задача е предвидено създаването на по-големи площи от тези култури, като база за хранене на животните и изпитване ефекта върху продуктивността им. В този сектор позволява създаване на по-големи площи, поради механизмирането на процесите на отглеждане и прибиране на реколтата.

#### **8. Развитие на кадровия потенциал**

Ниското заплащане е причина за понижен интерес от млади хора, които да желаят да се занимават с научна дейност. С приоритет ще се работи в тази насока за назначаването на асистенти и докторанти, тяхното обучение, да защитят дисертационни трудове в определения срок. Тази мярка се налага от значителен брой пенсионирани колеги и на такива, на които предстои пенсиониране в близко бъдеще. Особено деликатно е положението с младите кадри в отдел животновъдство. Трябва да се обърне внимание на езиковата подготовка на кандидатите, усъвършенстването на компютърните умения, необходими за бъдещата научна дейност. Участие на конференции от национално и международно ниво, контакти с водещи учени в направленията в които работят. Включването им в проекти, както към ССА и такива към МОН, също така и в програми по Еразъм, COST и други.



## **9. Развитие на научноизследователската дейност**

От съществено значение е изпълняването и намирането на решения на задачи по наболели проблеми от сектора, както и разработването на проекти. Основно се работи по текущите проекти към ССА, но трябва да се разработват повече такива към МОН и по други програми. Считаю, че всичко това ще доведе до по-голяма задълбоченост на резултатите от научно естество, повече контакти с колеги от други сходни институции и по-голяма популяризация на научните разработки от института. За решаване на конкретен научен проблем от повече страни е необходимо обединяване усилията на няколко института. Не всяко звено притежава необходимата техника и апаратура за качествено извеждане на експериментите. Участието в наши и международни проекти ще доведе до възможността да се закупят нови апаратури и консумативи за съответната работа по научната тематика. От изключително значение е възможността, колегите да обогатят своите знания и умения в научната сфера, в която работят. Понастоящем науката достига до „клетъчно ниво” на проблемите, задълбоченост и в най-малките детайли на опитите и изследванията.

В тази насока подготвяме проект (в начален етап) с много-добро финансиране, относно мащабно оборудване с техника за научната дейност и ремонти на материалната база. Проект касаещ „Изграждането на Регионален научен център/РНЦ на Институт по планинско животновъдство и земеделие-гр. Троян”, по Оперативна програма "Наука и образование за интелигентен растеж" на Министерство на образованието и науката.

## **10. Организиране и провеждане на обучението на докторанти**

За да са дисертабилни разработките е необходимо задълбочено проучване на проблема, който ще се изследва. Богата теоретична подготовка и информираност на докторанта по разработваната тема, както в страната, така и в световен мащаб. Анализ на получени резултати от други учени по съответния проблем и съпоставянето им със своите изследвания. Това налага добро владение на английски език от докторанта и много-добра подготовка с компютърните програми.

Важни етапи са: определяне тема на дисертационния труд, избор на научен ръководител, изработване на индивидуален учебен план. През периода на обучението, докторантът трябва да усвои методиките за извеждане на опити, да е наясно с терминологията, да умее да анализира резултатите. Да придобие умения за представяне на резултатите си на конференции, симпозиуми и други форуми.

Целта е след защитата на дисертационния труд докторантът да е изграден специалист и да може да работи самостоятелно по задачи свързани с тематиката на работа.

## **11. Развитие на научната инфраструктура и материална база**

Доброто финансиране и умело разпределение на средствата предполага и по-добра експедитивност в работата по отделните направления. ССА да разполага с бюджет и със средствата от приходите на институтите да ги разпределя обратно към същите звена. При наличие на необходимите средства ще се предостави възможност за закупуване на апаратури, консумативи, поддръжка на материално техническата база. Увеличаването на заплатите на работниците и служителите, ще допринесе за по-добра адаптивност към променящите се икономически условия. Това ще доведе до намаляване в значителна степен на проблема с намирането на млади, теоретично добре подготвени кадри. Друга алтернатива е привличане на проекти със заложені средства за модернизирание научната инфраструктура и материалната база.

## **12. Укрепване на финансовото състояние на института**

Важен елемент за развитието на Института е ежегодно да се изготвя Бизнес-програма, която да се утвърждава от Дирекционен съвет. Програма, която да се базира на източниците на приходи, търсене на пътища за оптимизирането им от отделните направления.

Предвиждам да бъдат увеличени приходите на ИПЖЗ от следните видове дейности:

➤ Обеденението на института с експерименталната база ще доведе до следните по-важни предимства: увеличаването на приходите в института, ще доведе до повече възможности за обслужване на научноизследователската и приложна дейност. Обезпечаването на работниците и служителите от експерименталната база с ФРЗ, ще даде възможност за отделяне на повече средства за закупуване на фуражи за животните и за поддържане и модернизирание на материалната база и техника.

➤ Продажбата на мляко, производството на сирене и реализирането му на пазара.

➤ Продажба на животни, които няма да бъдат необходими за съответните въдства.

➤ Реализиране на оwoщен посадъчен материал на пазара, произведен в расадника ни.

➤ Увеличаване на приходите от продажбата на плодова продукция.

➤ Разработването на иновационни технологии, включително и биологични за увеличаване на количеството и качеството на продукцията. Реализацията на продукцията да се осъществява на значително по-високи цени от себестойността ѝ.

➤ Академичният състав на института по-активно да се включва в консултантската дейност със земеделски производители и фермери, относно

прилагането на технологии и сортове при отглеждането на съответните култури от растениевъдството и технологии и породи от животновъдството. За тази цел да се утвърди ценоразпис за регламентиране на предлаганите услуги.

➤ провеждане на обучителни курсове, съгласно новите европейски програми.

➤ Да се провеждат открити дни и запознаването на посетителите с постиженията на института.

➤ Допълнителни приходи се очакват от лабораторията за производството на обезвирусен посадъчен материал *in vitro*, учебния център, почивна база Беклеме, от отдадените под наем апартаменти и гаражи на ИПЖЗ.

Подпис:   
(доц. д-р Делян Георгиев)